

היסטוריה דיגיטלית ושימור ביקורתי במדעי הרוח המרחביים 206918

סמסטר חורף 2023/24

פרטי המנחה

מנחה

אלעד הורן

אריאל פרמן

דואר אלקטרוני

hornelad@gmail.com

aperemen@gmail.com

מיקום המשרד ושעות הקבלה

מיקום, שעות, ימים

פניות במייל

מידע כללי

תיאור

מתכונת הקורס והיקף שעות: 2 שעות הרצאה, 1 שעות תרגיל/הנחיה

היקף נקודות זכות: 3

מועד הקורס: יום שני מהשעה 11:30 עד השעה 14:30

תקציר הקורס

מדעי הרוח המרחביים הם שדה ידע רחב המתהווה בשנים האחרונות כחלק ממדעי הרוח הדיגיטליים ונשען על התקדמות טכנולוגית בניתוח ודיגיטציה של ארכיונים היסטוריים ונתוני עתק עכשוויים בד בבד עם שכלול היכולות של מערכות המידע הגיאוגרפיות ומדע הנתונים (data science). התקדמות זו מאפשרת ביצוע מחקרים שלא היו יכולים להתקיים לפני כן, ונראה שטווח השיטות המחקריות והניסויים המוצעים בתחום מצביע על כך שעדיין אין בנמצא מתודולוגיות מוסכמות לביצוע מחקר היסטורי מרחבי. על כן אנו נמצאים בנקודת זמן מרגשת שבה ניתן להמציא ולשכלל את השימוש בכלים דיגיטליים על מנת להרחיב את היקפי הידע וההבנה של תופעות היסטוריות מעבר למתודולוגיות מחקר היסטוריוגרפיות "קונבנציונליות" כמו ניתוח מקורות טקסטואליים היסטוריים או ניתוח נתונים מתוך מאגרי מידע סטטיסטי קיימים.

נקודת המוצא והסיום בקורס היא הדיון התרבותי בשאלה מה היא מורשת בנויה בימינו ואיך ניתן לפרק ולהרכיב את משמעויותיה מחדש בסיוע מאגרי הידע הדיגיטליים הגדלים וזמינים בשנים האחרונות. הסטודנטים בקורס ירכשו ידע תיאורטי ומחקרי מחזית המחקר ההיסטורי-דיגיטלי של הסביבה הבנויה ובמקביל ילמדו להשתמש בכלים דיגיטליים מבוססי GIS כמו איכון מפות היסטוריות, ריבוד שכבות מידע עכשוויות וניתוח כמותי. הסטודנטים יישמו את הידע התיאורטי והטכנולוגי על ידי שאלת מחקר ביקורתית בנושא ההיסטוריה והמרחב העירוני, הנופי או

האדריכלי וניתוחם בשדה מדעי הרוח הדיגיטליים ובשירות המורשת הבנויה. מרבית השיעורים יורכב ממחצית ראשונה בה יועבר ידע תיאורטי ומקרי בוחן ומחצית שניה בה נלמד ונתרגל כלים מחקרניים מעשיים.

הסטודנטים ילמדו להשתמש בתוכנות GIS וליישמן עבור מחקר היסטורי. בנוסף יילמדו כלים אחרים מבוססי קוד ומיקום על מנת לייצר ידע חדש אודות הסביבה הבנויה תוך שימוש בארכיונים ממוחשבים ובנתונים כמותיים.

הקורס מיועד לסטודנטים מוסמכים בארכיטקטורה ונוף בשנים ג-ד ולתלמידי תואר שני בארכיטקטורה ותכנון ערים.

שיטות הוראה

הרצאות פרונטליות, תרגול בכיתה, הרצאות אורח, סיור, הגשות.

תוצאות למידה

בסיום הקורס הסטודנטים יהיו מסוגלים לאסוף ולנתח מידע היסטורי ועכשווי ולהציגו באמצעים דיגיטליים ומסורתיים ולהגיע דרכם לתובנות חדשות היסטוריות או עתידיות, ובין היתר:

- להמיר מיפוי היסטורי מבוסס תמונות למיפוי דיגיטלי בעל יכולות זיהוי תבניות
- לשלב מאגרי מידע היסטוריים עם מאגרי מידע עדכניים, שימוש ב API של Google maps
- ליצור כלי מחקר אינטראקטיביים להצגה ודיון (Power BI)
- לפתח חשיבה ביקורתית על תיעוד היסטורי קיים

דרישות הקורס

דרישות הקורס	פירוט/הערות	אחוז מתוך הציון
נוכחות	חובה (שיעורים, סיור והגשות)	10%
מטלות	מטלות במהלך הקורס	30%
פרויקט ראשי	הגשות במהלך הסמסטר והגשת סיכום המחקר בסיום הקורס	60%

מטלות הקורס
פירוט/הערות

מועד הגשה	אחוז מתוך הציון	
13.11.2023	5%	1. מיפוי וניתוח של שכבת GIS קיימת
20.11.2023	חובה	2. פרויקט ראשי: שאלת מחקר ואתר - מצגת 5 דק'
04.12.2023	5%	3. מיפוי מהשטח
18.12.23	5%	4. מיפוי וניתוח כלכלי-היסטורי
25.12.23	חובה	5. פרויקט ראשי: פיתוח שאלת מחקר ומקורות - 2 עמודים
1.1.23	5%	6. רפרט: הצגת מחקרים עכשוויים
15.1.24	חובה	- פרויקט ראשי: שאלת מחקר, כלים ודאטא - מצגת 10 דק
tbd	60%	- פרויקט ראשי: סיכום המחקר - מצגת 10 דק' + 2 עמודים. התרגיל יתבסס על שאלה מחקרית שתיבחן באתר ותנותח על ידי איסוף ומניפולציה דיגיטלית של ידע היסטורי והצלבתו עם שכבות ומקורות מידע עכשוויים. הפרויקט ייבחן בעיקר על בסיס היקף העבודה עם המקורות ההיסטוריים והדיגיטליים ורמת הניתוח שלהם.

מבנה הקורס ומקורות עיקריים

חלק א' - מחקר מרחבי במדעי הרוח הדיגיטליים

מפגש 01 - 30.10.23

נושא	מדעי הרוח הדיגיטליים והמרחביים ויישומם עבור המורשת הבנויה
תרגול	יישור קו תוכנת QGIS + רשיון Arcgis
קריאה	- Dobson, James E. <i>Critical Digital Humanities: The Search for a Methodology</i> . Journal of Web Librarianship. Urbana, IL: University of Illinois Press, 2019. - UNESCO <i>The Historic Urban Landscape Guidebook: Managing heritage in dynamic and constantly changing urban environments</i>

מפגש 02 - 6.11.23

נושא	מחקר היסטורי בשכבות ובארכיון - מסורת וחדשנות
תרגול	מיפוי וניתוח של שכבת GIS קיימת
קריאה	- Pickle, Linda Williams, and Mark Monmonier. "How to Lie with Maps." <i>The American Statistician</i> 51, no. 2 (1997): 206 - Otero-Pailos, Jorge, Erik Langdalen, and Thordis Arrhenius, eds. <i>Experimental Preservation</i> . Zurich, Switzerland: Lars Muller, 2016

מפגש 03 - 13.11.23

נושא	דרכים חדשות לקריאת ההיסטוריה המרחבית של העיר: מחקר מבוסס נתונים גיאוגרפים / תצלומים / מפות מאוכננות
תרגול	יצירת מיפוי היסטורי
קריאה	<p>- Doukas, Ioannis D, and Sofia Demoula. "Historical GIS (HGIS): An Amply Mature High-Tech Tool, to the Decisive and Effective Help in the Historical Research." <i>Cartographies of Mind, Soul and Knowledge</i>, 2015, 791-812.</p> <p>- Hillier, Amy. "Invitation to Mapping: How Gis Can Facilitate New Discoveries in Urban and Planning History." <i>Journal of Planning History</i> 9, no. 2 (2010): 122-34.</p>

מפגש 04 - 20.11.23

נושא	דרכים חדשות לקריאת ההיסטוריה המרחבית של העיר: מיסים ואנשים בתחילת המאה ה-20 בלודו (הרצאת אורחת רותי קפלן)
קריאה	- Griffiths, Sam, and Laura Vaughan. "Mapping Spatial Cultures: Contributions of Space Syntax to Research in the Urban History of the Nineteenth-Century City." <i>Urban History</i> 47, no. 3 (2020): 488-511.

מפגש 05 - 27.11.23

נושא	העולם חסר הגבולות של המחקר הדיגיטלי - סיור בחיפה
תרגול	מיפוי מהשטח (חלק מהסיור)

חלק ב' - ממידע היסטורי למסד נתונים

מפגש 06 - 4.12.23

נושא	שימור ביקורתי ונרטיבים היסטוריים צולבים: כלכלה והיסטוריה אדריכלית
תרגול	תרגול כלכלי-היסטורי
קריאה	- Combes, Pierre Philippe, Laurent Gobillon, and Yanos Zylberberg. "Urban Economics in a Historical Perspective: Recovering Data with Machine Learning." <i>Regional Science and Urban Economics</i> September (2021): 103711.

מפגש 07 - 18.12.23

נושא	שימור ביקורתי ונרטיבים היסטוריים צולבים: היסטוריה ביקורתית דרך דאטא, גבולות וזכרון
תרגול	פיתוח מחקר ראשי - שאלת מחקר, אתר, מקורות, דאטא קיים, כלים, השערה
קריאה	Aleksandrowicz, Or, Claudia Yamu, and van Nes. "Spatio-Syntactical Analysis and Historical Spatial Potentials: The Case of Jaffa-Tel Aviv." <i>Journal of Interdisciplinary History</i> 49, no. 3 (November 2018): 445-72. אלכסנדרוביץ, אור. "גבולות של נייר: ההיסטוריה המחוקה של שכונת נווה שלום." תיאוריה וביקורת 41 (2013): 165-97.

מפגש 08 - 25.12.23

נושא	ממידע היסטורי למסד נתונים
תרגול	tbd
קריאה	- Carpo, Mario. "Big Data and the End of History." <i>Perspecta</i> 48 (2015): 46.

מפגש 09 - 1.1.24

נושא	ממידע היסטורי למסד נתונים: שימוש במערכות PowerBI ומקרי בוחן
תרגול	הצגת מחקרים עכשוויים ופורצי דרך בעולם ה-DH וההיסטוריה המרחבית

מפגש 10 - 8.1.24

נושא	בינה מלאכותית למחקר מרחבי-היסטורי
תרגול	תרגול AI
קריאה	- Doersch, Carl, Saurabh Singh, Abhinav Gupta, Josef Sivic, and Alexei A. Efros. "What Makes Paris Look like Paris?" <i>Communications of the ACM</i> 58, no. 12 (2015): 103-10. https://doi.org/10.1145/2830541

מפגש 11 - 15.1.24

נושא	בינה מלאכותית למחקר מרחבי-היסטורי
תרגול	שימוש בפייתון ל SCRAPING / טוויטר כמקרה בוחן לקריאה מרחבית
קריאה	- Doersch, Carl, Saurabh Singh, Abhinav Gupta, Josef Sivic, and Alexei A. Efros. "What Makes Paris Look like Paris?" <i>Communications of the ACM</i> 58, no. 12 (2015): 103-10. https://doi.org/10.1145/2830541

חלק ג' – אתר, דאטא והיסטוריה

מפגש 12 - 22.1.24

נושא	הגשות סטודנטים, דיון בכיתה וביקורת עמיתים + הרצאת סיכום
------	---

מפגש 13 - תאריך ייקבע בתחילת הקורס

נושא	הגשת תרגיל סופי בשיתוף אורחים
------	-------------------------------

מקורות נוספים

- Gregory, Ian N. "A Place in History: A Guide to Using GIS in Historical Research." Center for Data Digitalisation and Analysis, 2005, 112.
- Bodenhamer, David J, John Corrigan, and Trevor M Harris. The Spatial Humanities: GIS and the Future of Humanities Scholarship. Bloomington: Indiana University Press, 2010
- Vaughan, Laura. Mapping Society, UCL Press, 2018.
- Weizman, Ines. "DOCUMENTARY ARCHITECTURE," 2018.
- McGillivray, Barbara, Beatrice Alex, Sarah Ames, Guyda Armstrong, David Beavan, Arianna Ciula, Giovanni Colavizza, et al. "The Challenges and Prospects of the Intersection of Humanities and Data Science: A White Paper from The Alan Turing Institute," no. August 2020 (2020).